

Motion till riksdagen 2021/22:174

av Mats Green (M)

Royalties for Regions

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införande av Royalties for Regions vid gruvverksamhet, vattenkraftsverksamhet m.m. och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sveriges gruvor, vår gruvnäring och dess betydelse har präglat den svenska historien sedan 1500-talet och kan inte underskattas. En betydande del av Sveriges välstånd har under hundratals år byggt på brytning och förädling av metall och mineral.

Det är dock inte bara i ett historiskt perspektiv gruvnäringen haft betydelse utan även i allra högsta grad i ett framtida. I spåren av stigande världsmarknadspriser på järnmalm eller framförallt, som i fallet Norra Kärr utanför Gränna i min valkrets Jönköpings län, sällsynta jordartsmetaller visas nu ett ökat intresse för att öppna nya och expandera existerande gruvor. Myndigheten Sveriges geologiska undersökning uppskattar att antalet gruvor i Sverige 2020 i stort sett kommer ha fördubblats i förhållande till dagens läge.

I Sverige existerar positivt nog ingen gruvskatt – det som finns är en mineralavgift på två promille av värdet på bruten malm. Denna är i praktiken helt obetydlig och kompenserar inte på något sätt för vare sig behov i form av infrastrukturinvesteringar och övrig samhällsplanering eller negativa konsekvenser i form av miljöpåverkan av gruvverksamhet då de som främst drabbas och får hantera konsekvenser, kostnader och miljöförstöring av detta – berörda kommuner och regioner – inte får någon del av denna överhuvudtaget.

I Sverige har diskussionerna kring gruvverksamhet och mineralavgift hittills endast handlat om ett rent statligt perspektiv och intresse – inte om de närmast berörda i form av människor, kommuner och regioner på berörda platser. Statens avsevärda intäkter från gruvnäringen kommer främst från utdelningar och bolagsskatt då avgiften hittills främst varit en kompensation för markägaren.

När den högerliberala delstatsregeringen i den australiska delstaten Western Australia, världens främsta gruvregion, vann valet 2009 infördes i delstaten vad man valde att benämna Royalties for Regions (ej att förväxla med den av Labourregeringen införda och av den nuvarande högerregeringen avskaffade nationella gruvskatten) – där berörda kommuner och berörda inom delstatliga regioner kommer i åtnjutande av mineralavgifter för att kunna satsa på utbyggd infrastruktur, utbyggd service och välfärdsverksamhet m.m.

Effekterna av Royalties for Regions har varit entydigt positiva – för närsamhället, för kommunen, för regionen, för delstaten, för den nationella nivån och för gruvnäringen. Genom denna har man fått en stark lokal nytta och uppslutning kring en viktig näring, man har stimulerat företagande, arbetstillfällen, entreprenörskap, utbyggd service och infrastrukturinvesteringar som skapat språngbräddor för tillväxt och utveckling i dessa ofta mindre samhällen, kommuner och regioner i avfolkningsbygd.

I syfte att utveckla den mineralstrategi som den tidigare alliansregeringen sjösatte föreslår jag följaktligen att ovan nämnda modell i lämpliga och tillämpliga delar genomförs vad gäller kommuners rätt till intäkter inom den svenska gruvlagstiftningen samt även i berörda delar vad gäller vattenkraftsverksamhet m.m.

Mats Green (M)